

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra Gjæring Afklaring

Citation: Knudsen, Jakob: "Gjæring Afklaring", i Knudsen, Jakob: *Gjæring Afklaring*, udg. af Poul Zerlang , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 418. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj01val-shoot-idm140346602930384/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Gjæring Afklaring

datter Kathrine føler en særlig angst for fjorden. Hun siger bla., at hun altid synes, at der går noget og hælder og svajer og flytter sig længst ude lige under månen, hvor striben ender. Hendes angst ytrer sig flere gange i det følgende. Hun vil gerne sidde tæt op ad sin moder, og det er da også tæt sammenslyngede, disse to mødet døden på fjorden.

Fortælleren

Romanens fortæller er alvidende. Vi lærer især Karl at kende, men får også glimtvis indblik i andre personer. Om stamherren Robert, som vi normalt kun lærer at kende gennem handlinger og replikker, hedder det: »Aldrig glemte han hendes mørke Øjnes faste, rolige Blik, aldrig den dybt røde, festlige Farve, som Suppen havde under det kridhvide Flødeskum, aldrig denne underlige, smertelig-søde Rus af Uro og Længsel, som voldte, at han ikke turde tale, ikke engang at sige Tak, da hun rakte ham Tallerkenen.»

I »Noget om at digte« (*Livsfilosofi*, s. 85-96) gør JK rede for sin brug af den såkaldte spejlteknik. Begivenheder ses fra en almindelig persons, ofte et barns standpunkt. Som en sådan spejler anvendes Karl, især i *Gjæring*: »Gjæring er blevet bedre, fordi hele Fremstillingen spejles i en Drengs Øjne« (*Livsfilosofi*, s. 95). Fortælleren kan selv være forfatterens talerør, bla. med en række almensandheder af typen: »Stemninger udgjør næsten hele Barndommen» etc. (*G.-A.*, 43). Der er også andre talerør: Høllum, f.eks. når det drejer sig om afvisning af den moderne panteisme (*G.-A.*, 225) og Wintrup, f.eks. når det drejer sig om kritik af rifleforeningerne (*G.-A.*, 235). Karl er først talerør til slut, da han opridser sin højskoles program. Tidligere, da han f.eks. udtaler sig om nødvendigheden af at slå drukkenbolten Robert ihjel, bliver han ordentlig taget i skole af forfatterens håndgangne mænd, Høllum og Esby.

Modtagelsen

Gjæring-Afklaring rummede ejendommeligheder, som umiddelbart måtte vække kritikernes opmærksomhed: